

Opracowała: **Mirosława Brasławska – Haque**

na podstawie:

Elżbiety Waszkiewicz – Stymulacja psychomotorycznego rozwoju dzieci 6-8 letnich.

Charakterystyczne objawy zaburzeń występujące u dzieci sześcioletnich i ich stymulacja

I Zaburzenia rozwoju ruchowego:

Niezręczność ruchowa całego ciała (duża motoryka):

Charakterystyczne objawy:

1. Niechęć do włączania się do zespołowych zabaw ruchowych. Próby naśladowania innych dzieci, gdy nikt nie widzi.
2. Ruchy mało płynne, nieskoordynowane, kanciaste, niezręczność w zabawach z piłką (rzucanie, łapanie, kopanie).
3. Nienadążanie za innymi dziećmi w biegu. Trudność w bieganiu na palcach, nie zawsze występuje umiejętność maszerowania „w nogę”.
4. Z trudem opanowana jest umiejętność jazdy na rowerze, wrotkach czy łyżwach.

Wskazania, przykładowe zajęcia terapeutyczne:

- różne rodzaje gier z piłką, ping - pong, skakanka, gry w klasy
- ćwiczenia na równoważni, drabinkach
- udział w różnego rodzaju zawodach z dziećmi o podobnych możliwościach ruchowych
- zachęcanie do udziału w grach i zabawach, do pływania
- dbanie o motywację, zachęcanie, chwalenie
- regulowanie negatywnych ocen rówieśników.

Niezręczność manualna (mała motoryka):

Objawy:

1. Braki w umiejętności samoobsługi. Czynności codzienne (mycie, ubieranie się, jedzenie itp.) wykonywane są powoli i niezręcznie.
2. Nadmierne napięcie mięśniowe. Zbyt silny nacisk ołówka (kredki, długopisu). Linie rysunku grube, stąd częste przedzieranie kartki, łamanie kredki. Ruchy ręki gwałtowne, mało płynne, często kanciaste również przy innych czynnościach, nie tylko rysowania. W rysunkach przeważają linie proste, pogrubione, rzadko występują linie faliste. Ruchy mało precyzyjne.
3. Za małe napięcie mięśniowe. Linie rysunku nikłe, często ledwo widoczne. Linie proste są nierówne, faliste. Przeważają rysunki drobne i małe. Brak siły do wycinania nożyczkami. Słaba chwytliwość palców, stąd częste wypuszczanie przedmiotów z rąk.
4. Niewłaściwa koordynacja obu rąk, chętnie posługiwanie się jedną ręką, druga raczej przeszkadza. Stąd trudności przy zapinaniu guzików, wiązaniu sznurowadeł, ubieraniu lalki, wycinaniu, chwytaniu piłki.
5. Zaburzona szybkość ruchów rąk, zwalnianie dla uzyskania dokładności, pogarszanie się precyzji przy przyspieszaniu.
6. Trudności w nabywaniu automatyzmów ruchowych, zwolnione nabywanie wprawy w czynnościach ruchowych.

Wskazania:

- usamodzielnianie w czynnościach codziennych i samoobsługowych
- zachęcanie do rysowania, wycinania, majsterkowania
- malowanie farbami dużych kształtów lub pokrywanie dużych płaszczyzn farbami
- kolorowanie książeczek obrazkowych
- rysowanie przez kalkę techniczną wzorów dużych, drobnych o kształtach geometrycznych i o kształtach literopodobnych

- zwracać uwagę na precyzję, tempo pracy stopniowo przyspieszać
- wycinanie po liniach prostych, łamanych, falistych
- ulepianki z plasteliny, modeliny, masy (wszystkie ćwiczenia wielokrotnie powtarzać ze względu na małą wyćwiczalność w zakresie czynności ruchowych).

II Fragmentaryczne zaburzenia funkcji poznawczych

Zaburzenia percepcji wzrokowej

Objawy:

1. Słaba spostrzegawczość, dziecko patrzy i nie widzi.
2. Opis oglądanej ilustracji ubogi na skutek dostrzegania małej liczby szczegółów, co utrudnia zrozumienie treści obrazka.
3. Rysunki i układanki (mozaiki) według wzorów geometrycznych niedokładne, często zmienione położenie poszczególnych elementów (przyczyną mogą być też zaburzenia lateralizacji).
4. Spostrzeżenia wzrokowe źle lub słabo zapamiętywane, stąd utrudniona jest orientacja w nowym otoczeniu, przegrywanie w grach stolikowych (loteryjki, lotto itp.)

Wskazania:

- kierować spostrzeżeniami wzrokowymi dziecka, zwracać uwagę na różne szczegóły w otoczeniu
- zachęcać do: rysowania, układania, konstruowania wg wzoru
- stosować ćwiczenia w odnajdywaniu takich samych obrazków, przedmiotów i różnych ich układów wśród innych podobnych: odnajdywanie różnic pomiędzy obrazkami, przedmiotami
- odwzorowanie graficznych układów, kształtów geometrycznych.

Zaburzenia percepcji słuchowej

Objawy:

1. Męczenie się przy słuchaniu dłuższych opowiadań i czytaniu, stąd kręcenie się, nieuważanie, szukanie obrazków ilustrujących treść opowiadania. Występują też trudności w uczeniu się na pamięć wierszyków i piosenek.
2. Posługiwanie się prymitywnymi zdaniami przy opowiadaniu zdarzeń lub treści obrazków. Mały zasób słów częste agramatyzy.
3. Udzielanie odpowiedzi na pytanie najchętniej jednym słowem lub prostym, krótkim zdaniem.
4. Trudności w zabawach i ćwiczeniach rytmicznych.
5. Trudności w zapamiętywaniu melodii, wierszyków i ich odtwarzaniu.

Wskazania:

- ćwiczenia w różnicowaniu dźwięków mowy ludzkiej przez powtarzanie głosek, określenie lub rozpoznawanie głosek na początku wyrazu, na końcu, wybrzmiewanie głosek kolejno w sylabach lub słowach trójgłoskowych
- zabawa w słowa: wymyślanie słów na określoną głoskę, szukanie rytmu do podanego słowa
- zabawy i gry rytmiczne
- wzbogacanie słownika przez opowiadanie
- nauka wierszy, tekstów, ciągów słownych, np.: dni tygodnia, liczenie, nazwy miesięcy.

Zaburzenia mowy i myślenia

Objawy:

1. Nieprawidłowości wymowy (błędne wymawianie określonych głosek).
2. Trudności w rozumieniu związków zachodzących między faktami w interpretacji obrazków, w rozumieniu historyjek obrazkowych, w

rozwiązywaniu zagadek, prostych rebusów itp., co może być również spowodowane zaburzeniami funkcji słuchowych i wzrokowych.

3. Trudności w rozumieniu instrukcji do gier, łamigłówek, układanek itp.

Wskazania:

- w przypadkach zaburzeń wymowy konieczna jest porada specjalisty i ćwiczenia logopedyczne
- rozmowy z dzieckiem
- czytanie głośne i opowiadanie z podaniem wyjaśnień i sprawdzenie czy dziecko zrozumiało, uzyskiwanie od dziecka wyjaśnień
- rozwijanie zainteresowań
- ćwiczenia i zabawy wprowadzające różnego rodzaju (wg użytku przedmiotów, materiału, koloru, kształtu, cech nadrzędnych)
- obserwacja i objaśnianie zjawisk świata otaczającego (przyroda, technika)
- opowiadania treści przeźroczy, obrazków, filmów i ilustracji do przeczytanych przedtem bajek i opowiadań
- rozwiązywanie rebusów i zagadek.

III Zaburzenia rozwoju emocjonalno – uczuciowego

Dzieci infantylne

Objawy:

1. Reagowanie nieadekwatne do sytuacji, brak umiejętności opanowania emocji zarówno pozytywnych, jak i negatywnych. Płaczliwość, obrażanie się, przejawianie agresji z błahych powodów.
2. Mała samodzielność, uporczywe żądanie pomocy, ciągle zwracanie uwagi na siebie. Wykazywanie nadmiernego przywiązania do matki, obawa przed rozstaniem z nią. Przejawianie lęku w nowych sytuacjach.
3. Zainteresowanie krótkotrwałe i powierzchowne.

Wskazania:

- wskazana terapia środowiskowa zmierzająca do zmiany nie tylko postępowania z dzieckiem, ale zmiany postaw rodzicielskich
- reedukacja w grupie powinna polegać na stwarzaniu sytuacji, w których dziecko doznaje emocji pozytywnych (powodzenie, wygrana, aprobaty wychowawcy i grupy)
- stworzenie wzorów postępowania w sytuacjach negatywnych (przegrana, niepowodzenie), a następnie wprowadzanie dziecka w tego rodzaju sytuacje
- stopniowe usamodzielnianie dziecka, powierzanie mu zadań indywidualnych i w ramach grupy
- odreagowanie napięć przez techniki plastyczne i muzykoterapię

Dzieci zahamowane

Objawy:

1. Nieśmiałość i mała aktywność, niewłączanie się do grupy, obserwowanie zajęć i zabaw na uboczu, bawienie się indywidualnie. Zachęcanie do wspólnych zabaw powoduje stawianie oporu lub działania w napięciu.
2. Przejawianie postaw lękowych, wycofywanie się z podejmowanych zadań. Brak mu wiary w siebie.
3. Wrażliwość na oceny innych dzieci i dorosłych. Dezaprobaty lub małe niepowodzenie powoduje wycofywanie się z podejmowanych zadań.

Wskazania:

- reedukacja podobna jak u dzieci infantylnych lecz znacznie ostrożniejsza
- uaktywnianie stopniowe, początkowo w sytuacjach gwarantujących powodzenie

- w razie niepowodzenia udzielamy pomocy bez wyrażania oceny negatywnej, którą stopniowa wprowadzamy, ale do której musimy dziecko przyzwyczać
- pozwalamy na okresy wypoczynku w dowolnej zabawie indywidualnej, gdy dziecko unika aktywności
- nie dopuścić do zależności dziecka od wychowawcy.

IV Zaburzenia dynamiki procesów nerwowych

Dzieci nadpobudliwe psychoruchowe

Objawy:

1. Niemożność spokojnego siedzenia, kręcenie się, wstawanie z miejsca, machanie nogami, manipulowanie przedmiotami trzymanymi w ręce.
2. Trudności w koncentracji uwagi.
3. Chaos, niedokładność i pośpiech w działaniu.
4. Łatwość wchodzenia w konflikty z rówieśnikami i dorosłymi. Kłótność, częste wybuchy gniewu.
5. Często współwystępują zaburzenia procesów poznawczych.

Wskazania:

- dzieci te wymagają bardzo dużo spokojnego, konsekwentnego postępowania
- ostre kary wzmagają pobudzenie dziecka
- wymagają regularnego trybu życia i ustalonego systemu wymagań
- reedukacja w grupie powinna polegać na tworzeniu interesujących dla dziecka zajęć
- dbanie o dokładność wykonywanych prac, hamowanie nadmiernego tempo działania, skłanianie do samokontroli

Dzieci o obniżonej pobudliwości psychoruchowej

Objawy:

1. Mała aktywność, bierność, działanie spowolniałe.
2. Brak wyraźnych zainteresowań.
3. Skłonność do naśladowania innych, brak inicjatywy.
4. Reakcje emocjonalne blade, bez wyrazu.

Wskazania:

- należy stymulować do działania
- wciągać do zajęć domowych
- powierzać różne działania lecz nie nadmiernie trudne i bez dużych nacisków
- zachęcać i chwalić
- reedukacja w grupie powinna również mieć charakter stymulacji przy unikaniu stresowych
- stwarzać sytuacje emocjonalnie pozytywne i zachęcać do ujawniania swych uczuć
- pobudzać zainteresowania i rozszerzać ich zakres.